כל כתבי פרק ששה עשר שבת

קטז.

מסורת הש"ס

שאין זה מקומה. שאינה ראויה לכאן דלאו בהילכות מסעות משמעי לעיל מינה אלא בדגלים היתה ראויה ליכתב בפרשת במדבר סיני: **לא מן השם הוא זה.** לא זה השם של טעמי המסיניות דמקומה הוא דפרשה זו בתחלת מסע שנסעו מהר סיני [1]אייר כדכתיב לעיל מיניה (ג) ויהי בחדש השני בשנה השנית בעשרים לחדש נעלה הענן וגו' (ד): ז' **ספרי תורה.** דפרשה זו ספר לעצמו נמצא שנמעלה ספר לעצמו [ושנמעטה ספר לעצמו] הואיל וזה מקומה נמצא ספר וידבר נחלק לג' ספרים: **עקידה פרשה זו.** לעתיד שיהו כל הפורענויות בטלין ולא ידאגו לפורענות ויגר הרע בטל: **מאחרי ה'.** כתוב ג' ימים למסעם המאוו המספסף תאוה להתרעם על הנסר כדי למרוד בהקב"ה: **הגליונין.** קלפים חלקים. וקס"ד השתא דבכל דלדין שיהו חלקים קמינעית ליה כגון חלק שנמעלה ונשמטה ונשמתק כתבו ונעשה חלק: **כלה שאני.** דכיון שבלה לף הגיון בטל וכי מינעית ליה שהגליונין קיימים אלא שהכתב הלך: **ותיפוק ליה משום גליון דידיה.** דהיינו כל הספר תורה: **מקום הכתב.** שנמחק: **לא מבעיא לי.** דודאי מיגרע גרע דכי קדיש מעיקרא לאו לשם גליון חלק קדיש אלא אדעתא דכתב וכיון דאזל ליה כתב פקע מקדושתיה: **של מעלה ומטה.** דממחלה לשם חלק קדיש והשתא כשנמחק כתב הספר נמי חלק הוא: ה"ג **ותיפוק ליה משום ההוא דגייז ושדי.** והכי פירושא ותיפוק ליה דאע"ג דאין בו כדי לנקט פ"ה אותיות הוה ליה למימני בגרייתא מגילין משום ההוא ריוח של מעלה ומטה אלא לאו פשוט מיניה דאין מגילין. ומשני דגייז ושדי שנחתכו הגליונים ולא נשתייר בו אלא מקום הכתב: **שבחלה הספר ושבסוף הספר.** שכולן היו כתובין כמגילה כס"ת ואמרי' בב"ב בפ"ק (דף יג:) דאשו כדי לגול עמוד סופו כדי לגול היקף להקיף כל הכרך: **מטמא אם ידיים.** אם נגע בו ונגע בתרומה פוסלה דמגזירת י"ח דבר היא (לעיל דף יד.): **דילמא אגב ס"ת.** שלא נמחק כתב הספר אלא כולו קיים וזה נגע בגליונים וכי מבעיא לן בנמחק הספר ואין כאן קדושה אלא משום גליון שנמשו בעודו קיים: **ספרי מינין.** מטרפים[1] לע"ז וכתבו להן תורה נביאים וכתובים כתב אשורית ולשון הקודש: **וספרי המינין גופייהו מגילין.** בתמיה: **ספרי המינין הרי הן כגליונים.** דקלפים חלקים שלא נכתב בהם מעולם: **קודר.** חותך תחיכות הקלף מקום הסם: **שאפי' רודף אדם להורגו.** על עצמו קאמר: **שהללו.** נכרים העובדים ע"ז אין מכירין שהרי כך גדלו וכך למדום אבותם: **ואחר הדלת והמזוזה שמת וזכרוך.** זכרון הוא ביד ואינה שכתה לך אלא שהשלכת אותי אחרי הדלת: **כך אין מגילין אותן.** אפי' בחול: **דבי אבידן.** ספרים שכתבו להם המינין[2] להתווכח עם ישראל ומקום שמתווכחים שם קרי ליה בי אבידן: **אין ולא.** זימנין אמר ליה אין זימנין א"ל לא: **לבי נצרפי.** ע"ז וכך שמה: **וקשה לי.** ששורשן נעשו נגשושים ולדאותם נקש בא: **אמרי ליה ניעקריה קשה לי דוכתיה.** שתהא שם גומא אי נמי נקיתיו וקשה לי ריחו. ולא זה שהיו מתיירלאין רב וכהא מלכת לבי אבידן שמא מתוך שתווכחו יעמדו עליהם והרגוס: **מינייהו אגא.** מכירי הם: [3]**פילוסופא.** [4]מין[5]: דהוה

פורענות ראשונה ויסעו וא"ר חנינא שסרו מאחרי השם. [6]פי' בקונטרס שמאז התחילו לנסוע בסר ואומר ר"י דאין ג"ל כן אלא פורענות ראשונה כדאמר במדרש (ילקוט) ויסעו שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתיקון היולא מבית הספר שכותב לו והולך לו כך היו טורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הרבה תורה בסיני אמר הקב"ה (ד) נסמוך פורענות לפורענות אלו אלא נפסוק פרשה ויהי נגסוע האחרון[7]: **ספרי** מינין כו' א"ר טרפון כו'. אומר ר"י דמיירי בנמצאו ביד מינין דאי כתבן מין הא אמר בפרק השולח (ניטין דף מה:) נמצא ביד מין יגנו כתבי מין יסרף ודוקק לומר דאתי כר"ט ודלא כרבנן ורבי יוסי:

כך אין מצילין אותן לא מן המים כו'. דלא תימא דוקא מן הדליקה אין מגילין משום דאי שרית ליה אתי לכבוי אלא אפילו היכא דליכא למיגזר מידי אסור לטלטלן ולהוציאן והן סיפא כרבנן דלרבי טרפון לא איצטריך:

פילוסופא. מין כדפי' בקונטרס ורבינו שמע [מיהודי אחד שבא מארץ יון ואמר] דבלשון יון פלוספוס הוא דוד החכמה ואית דגרסי פילא בבא והוא לשון יון שמוק כדאמר באיכה רבתי דאלי ביהודאי פירוש שאחק ותתלוץ: [8]שמואל

הוא דקדוש אזל כתב אזלא לה קדושתיה כי קמיבעיא לי של מעלה ושל מטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחלת הספר שבסוף הספר ותיפוק ליה משום ההוא [9]דגייז ושדי ת"ש [10]הגליונין של מעלה ושל מטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחלת הספר שבסוף הספר מטמאין את הידים דילמא אגב ס"ת שאני ת"ש [11]הגליונין וספרי מינין אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא נשרפין במקומן הן ואזכרותיהן מאי לאו גליונין דספר תורה לא גליונין דספרי מינין (ה) השתא ספרי מינין גופייהו אין מצילין גליונין מבעיא הכי קאמר וספרי מינין הרי הן כגליונים גופא [12]הגליונים וספרי מינין אין מצילין אותם מפני הדליקה רבי יוסי אומר בחול קודר את האזכרות שבהן וגונזן והשאר שורפן א"ר טרפון [13]אקפח את בני [14]שאם יבאו לידי שאני אשרוף אותם ואת האזכרות שבהן [15]שאפי' אדם רודף אחריו להורגו ונחש רץ להכישו נכנס לבית ע"ז ואין נכנס לבתיהן של אלו שהללו מכירין וכופרין והללו אין מכירין וכופרין ועליהן הכתוב אומר [16][ו]אחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך א"ר ישמעאל ק"ו [17]ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה יימחה על המים הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים על אחת כמה וכמה ועליהם אמר דוד [18]הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי וכשם שאין מצילין אותן מפני הדליקה כך אין מצילין אותן לא מן המפולת ולא מן המים ולא מדבר המאבדן בעי מיניה [19] יוסף בר חנין מר' אבהו הני ספרי דבי אבידן מצילין אותן מפני הדליקה או אין מצילין [20]אין ולאו ורפיא בידיה רב [21]לא אזיל לבי אבידן וכ"ש לבי נצרפי שמואל לבי נצרפי לא אזיל לבי אבידן אזיל אמרו ליה לרבא מ"ט לא אתית לבי אבידן אמר להו דיקלא פלניא איכא באורחא וקשי לי ניעקריה דוכתיה קשי לי מר בר יוסף אמר אנא מינייהו אנא ולא מסתפינא מינייהו זימנא חדא אזיל בעו לסכוניה[22] אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי הוה ההוא [23]פילוסופא בשבבותיה דהוה

משה ושבין דף לדף ושבין פרשה לפרשה שבתחילת הספר ושבסיפו מאי (שעמא). ת"ש גליונים של מעלה ושל מטה שבין דף לדף שבין פרשה לפרשה שבתחלת הספר ושבסופו מטמאין את הידים. ומשנינן דילמא כי תשיבי אגב ס"ת, אבל גליונים דלא מטמא את הידים לאו כותיה אינון. וכיון דבעיא זו לא איפשיטא, מחמירינן בבזיון כתבי קדש ומצילין אותן הגליונין מפני

הדליקה בשבת. ותנב מהא דתניא הגליונין וספרי המינין אין מצילין אותן מפני הדליקה, מיגו דדחינן ומוקמינן לה גליונין של ספרי מינין. ואקשינן מכלל דספרי מינין נופיהן מצילין. ושנינן הכי, ספרי מינין הרי הן כגליונין, כלומר כשם שהגליונין שאין כתיבה עליהן אין להן כבוד ואין מצילין אותן, כך ספרי מינין, מכלל שהגליונין של ס"ת מצילין אותן. והני ספרי מינין, ספרי תורה שכתבן מין אינון, דקי"ל כר"ג דאמר נקישנין ס"ת שכתבו מין ישראל, כתבו נרי יגנו, נמצא ביד מין יגנו, ביד דגוי אמרי לה יגנו ואמרי לה קורדן בו. אבל הספרים שחיברו אותן המינין דברי הכל ישרפו, דהא כתבי קדש שכתובין תרגום איפליגו בהן אם מצילין אותן מפני הדליקה אי לא, ספרי מינין מיבעיא. ואלו ס"ה אותיות כנגד פרשה ויהי בנסוע הארון, ופרשה זו ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו הוא, ומקומו בדגלים ולכה נכתב כאן, להפסיק בין פורענות ראשונה שהיא ויסעו מהר ה' וגו' לפורענות שנייה ויהי העם כמתאוננים וגו'. **ספרי דבי אבידן.** חצר ידועה למלכים ויש בה ספרי חכמות מכל אומה ויש בה ספרי תורה (קדוש) ונביאים וכתובים כתובים בלשה"ק. ומפני שאינו ידוע מי כתבן או ישראל או זולתן, אמרו אל ר' אבהו שהיה הדבר רפא בידיה להוודות עליהן להצילן או לא. זה (בין אבידן היו מתקבצין שם חכמים ובגוים מכל אומה ונשאלין ונותנין בדברי חכמה. וכן בי נצרפי, מיהו בבי נצרפי היתה שם ע"ז, דנרסינן בע"ז איזו היא אשירה סתם, אמר שמואל בגון דאמרי הני תמרי נהוון לשכרא דבי נצרפי ושתו ליה ביום אידם. אמר אמימר אמרו לי סבי נדשם בריתא) (דפומבדיתא) הילכתא כשמואל. והני מילי הנעריים שהיו באותו זמן הן, שעד אותה שעה לא מוכסין להן הנכסיסין שהן עכשיו בידיהם אלא כתרעין היו, יש מהן שומרין התורה ויש מהן שאינן שומרין, וכולן קוראין אותה, ויש מי שהיה קוראה בלשה"ק.

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה מ: טור"ש סימן שלה סעיף כ: ט ב מיי' פ"ט מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה ו: י ג ד מיי' פ"ז מהלכות יסודי התורה הלכה מ וסי"א מהלכות תפילין הלכה יג טור שו"ע טו"ח סימן שלה סעיף כא ועוד שו"ע יו"ד סימן רפא סעיף ח:

יא ה טוש"ע יו"ד סימן קז סעיף ג:

לעזי רש"י

אונגיל"א (בהסרוניה) [איינגלי"ש]. ספר עבו"ם

רב נסים גאון

פרק ששה עשר שבת כל כתבי הקודש

כמאן אזל הא דא"ר שמואל בר נחמני חצבה עמודיה שבעה אלו ז' חומשי [ספרי] תורה כמאן בר'. דר' סבר ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו. איכ על דעת ר' מתחילת ספר וידבר עד ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו, ופרשת ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו. ומן שם עד סוף ספר וידבר ספר בפני עצמו. נחלק ספר וידבר לג' ספרים. הרי ג' ספרי וידבר עם ד' ספרים הנשארים יהיו הכל ז'. ובבראשי דר' אושעיא בפרשת אלה תולדות יצחק (פרשה מד) תניא כוותיה ויקרא אותה שבעה כנגד ספר וידבר שהוא משלים ז' ספרי תורה. והלא ה' הם. אלא בר קפרא עבד מן ספר וידבר עד ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו, ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו. מן תמן ועד סיפיה דספרא ספר בפני עצמו. בי נצרפי, מן בתי ע"ז. ומשכחת במסכת ערובין בפרק חלון (דף ס) ובמסכת ע"ז בפרק כל הצלמין (דף מחן) אי זו היא אשירה סתם, אמר רב כל שכומרין משמרין אותה ואין טועמין מפירותיה, ושמואל אמר כגון דאמרי הני תמרי נינהו לשיכרא דבי ניצרופי ושתו ליה ביום אידם.

רבינו חננאל

גליונים של ס"ת. איבעיא אם מצילין אותן, ולא איפשיטא. ס"ת שנמחק מקום המחק אין בו קדושה. דאמרינן כי קדוש היכא דאיכא כתב, ליכא כתב לא קדוש. ומשום דאית טעותא בנוסחאות בהא שמעתא בתכנא כולה. ת"ש ס"ת שבלה אם יש בו ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין. ותיפוק ליה משום גליון, כלה שאני. כלומר אם מצילין מפני הגליונין לא הוה צריך לדקדוקי בתר פ"ה אותיות. ושנינן כלה שאני, מכלל כי אם לא בלה מצילין אותו מפני הגליונין אע"פ שאין בו ללקט פ"ה אותיות. ת"ש ס"ת שנמחק אם יש בו כדי ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין אותו. ושנינן נמחק לא קא מיבעיא לן, דכי קדוש כי איכא כתב, כי ליכא כתב לא קדוש, כי קא מיבעיא לי גליונות של מעלה ושל

תורה אור השלם

1 חֲכֻמוֹת בִּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה:
משלי ט א

2 וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רַע בְּאָזְנֵי יְיָ וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְיָ וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה:
במדבר יא א

3 וַיִּסְעוּ מֵהַר יְיָ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית יְיָ נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה:
במדבר י לג

4 וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתָ זִכְרוֹנֵךְ כִּי מֵאִתִּי גֹלִית וְתֹעֲלֵי הַרְחֹבֹת מִשְׁכָּבְךָ וַתְּבֹרֶיךְ לָךְ מֵדַם אֶהֱבֹת מִשְׁכָּבְם זֶה חִוָּיוֹת:
ישעיהו נז ח

5 הֲלוא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא וּבְתַקּוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט:
תהלים קלט כא

הגהות הב"ח

(א) גב' דספרי מינין (דהשתא ספרי יסו' מנעמא תא"מ) וגי"ג ני' דס"ר וספרי מינין גופייהו מגילין: (ב) שם נעי מיניה רב ייסף: (ג) רש"י ד"ה לא מן הש"ם וכו' כלומר לעיל מיניה ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש: (ד) תוס' ד"ה פורענות יסי' אמר הקביה לא נסמוך פורענות לפורענות אלא:

גליון הש"ס

גמ' אבעיא להו הגליונין. עי' מגילה דף לב ע"ב תוס' ד"ה גליונות: שם ורש"י וברי. עי' תשובות וזכרון יוסף סימן יח וכ: שם אקפח את בני. לעיל דף יז ע"ב ותוס דף יג ע"ב: שם לא אזיל לבי אבידן. עי' ע"ז דף יז ע"א תוס' ד"ה התם: רש"י בר"ה פילוסופא מין. עי' מע"ז ד"ח דנה ע"ה: תוס' ד"ה פורענות פר' בקונטרס. עי' מו"ש ס"ה מ"ד דלמנות:

מוסף רש"י

אקפח. לקנרס, לשון מיתוך וקיצור (לעיל יז:). לעשות שלום בין איש לאשתו. לגדוק את הסוטה יפה מהודה היא יפה שלום ביניהם (סוטה נב:). שמי שנכתב בקדושה. שמתא מגילה יתן ה' אותך וגו', בכתיב (במדבר ה) ומחה את התורה הזאת (סוטה שם). ומחה על המים. דכתיב בקושה ומחה אל מי המריבה, והיכה מוכרים בקונטרס ומחה כו' (מכות יא ובע"ז מרין קמא). אין ולאו ורפיא בידיה. דפיה היתה המשוטה נפיו אם לאמתה אם לא לתמיה (לע"ל קיג.). לא: לא היה מתוק כדמיו לא לאיסור ולא לאיתה, פעמים שאמר הן ופעמים שאמר לא, ורפיא כיניה ולא היתה מתוקת הרלאה אי כידו (קדושין סה. וכע"ז ביח יז:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com